

Rolnummer 3683
Arrest nr. 39/2006 van 8 maart 2006

A R R E S T

In zake : het beroep tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de artikelen 102 en 114, 1°, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 april 2004 betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen, ingesteld door de v.z.w. Inrichtende macht van de Vlaamse Katholieke Hogeschool voor Wetenschap en Kunst.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Moerman, E. Derycke en J. Spreutels, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 7 april 2005 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 8 april 2005, heeft de v.z.w. Inrichtende macht van de Vlaamse Katholieke Hogeschool voor Wetenschap en Kunst, met zetel te 1030 Brussel, Koningsstraat 328, beroep tot gehele of gedeeltelijke vernietiging ingesteld van de artikelen 102 en 114, 1°, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 april 2004 betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 oktober 2004).

De Hogeschool Gent, met zetel te 9000 Gent, J. Kluyskensstraat 2, en de Vlaamse Regering hebben ieder een memorie ingediend; de verzoekende partij heeft een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 11 januari 2006 :

- zijn verschenen :
  - . Mr. D. D'Hooghe, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij;
  - . Mr. M. De Clercq *loco* Mr. P. Devers, advocaten bij de balie te Gent, voor de Hogeschool Gent en voor de Vlaamse Regering;
- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J. Spreutels verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. In rechte

- A -

A.1.1. De v.z.w. Inrichtende macht van de Vlaamse Katholieke Hogeschool voor Wetenschap en Kunst vordert de vernietiging van artikel 102 van het decreet van 30 april 2004 betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen, (hierna : flexibiliseringsdecreet) en van artikel 114, 1°, van voormeld decreet voor zover het de inwerkingtreding van artikel 102 bepaalt.

A.1.2. De verzoekende partij meent dat zij belang heeft bij het beroep tot vernietiging. Niet alleen is zij een directe adressaat van artikel 8*bis* van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs en van de artikelen 102 en 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet, maar bovendien was zij op 1 april 2004 de enige hogeschool die, overeenkomstig het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (hierna : structuurdecreet), over een onderwijsbevoegdheid « architectuur » te Brussel beschikte en een centrum voor volwassenenonderwijs (hierna : C.V.O.), afdeling stedenbouw, te Brussel kon omvormen tot een master.

A.1.3. Als eerste middel voert de verzoekende partij aan dat artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met het algemeen rechtsbeginsel van de rechtszekerheid en het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de wetten, schendt, doordat artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet retroactief in werking treedt op 1 januari 2003.

Enerzijds, vormt het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de wetten en het rechtszekerheidsbeginsel een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid, waarbij die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is. De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang. Artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet strekt ertoe om, nadat de termijn voor het indienen van de omvormingsdossiers reeds is verstreken (1 april 2004), de mogelijkheden om dergelijke dossiers in te dienen op retroactieve wijze uit te breiden tot hogescholen die een onderwijsbevoegdheid hebben voor wat betreft het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen », terwijl voorheen enkel de hogescholen die een onderwijsbevoegdheid hadden voor wat betreft het studiegebied « architectuur » de mogelijkheid hadden de C.V.O.-afdelingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » over te nemen.

Anderzijds, vereisen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de wetten en het rechtszekerheidsbeginsel, dat de terugwerkende kracht geen onevenredige gevolgen heeft. Niet alleen breiden de bestreden bepalingen de overdrachtsmogelijkheden op retroactieve wijze uit, maar aan de verzoekende partij wordt tevens de mogelijkheid ontnomen om de door haar ingediende omvormingsdossiers voor zover nodig aan te passen in het licht van de retroactief gewijzigde wetgeving.

A.1.4. Als tweede middel werpt de verzoekende partij op dat de artikelen 102 en 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden, doordat artikel 102 de mogelijkheid om de C.V.O.-opleidingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » over te dragen, uitbreidt, terwijl de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zich ertegen verzetten dat categorieën van personen die zich ten aanzien van de aangevochten maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat. Het is, volgens de verzoekende partij, kennelijk onredelijk een opleiding stedenbouw te laten aanbieden door een hogeschool die niet over de bevoegdheid beschikt om inzake het studiegebied « architectuur » de graad van master te verlenen, doch enkel op het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen ». Enkel de bouwkunde en milieukunde in het studiegebied « industriële wetenschappen » hebben een marginale link met stedenbouw in die zin dat het domein van de stedenbouw enkele deelaspecten bevat van die twee disciplines. Vastgesteld dient echter te worden dat in die twee disciplines de meeste essentiële aspecten van stedenbouw ontbreken. Zij hebben geen sociologische aspecten en impact, zij zijn niet maatschappij- en cultuurvormend, zij gaan niet in op het ontwerpen en syncretisch denken van stedenbouw, zij zijn niet bezig met beleidsalternatieven zoals stedenbouw en architectuur dat doen en ze bevatten geen procesmatige component om maatschappelijke processen te sturen. Aan de departementen industriële wetenschappen wordt ook geen onderzoek gedaan op het vlak van stedenbouw.

In de parlementaire voorbereiding bij deel III van het decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (hierna : aanvullingsdecreet) werd gesteld dat het in de rede ligt dat de overdracht van een C.V.O.-opleiding gebeurt naar een hogeschool die over een corresponderende onderwijsbevoegdheid beschikt. In het voormelde decreet is de decreetgever terecht ervan uitgegaan dat voor de C.V.O.-opleidingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » de corresponderende onderwijsbevoegdheid architectuur is (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2003-2004, nr. 1960/1, p. 53). De motivering die in de parlementaire voorbereiding van het flexibiliseringsdecreet bij de bestreden bepalingen wordt gegeven, dat « ook binnen het studiegebied ' Industriële wetenschappen en technologie ' [...] verwante hogeschoolopleidingen georganiseerd [worden], waardoor het uitbreiden van de overdrachtsmogelijkheid logisch is », biedt geen redelijke verantwoording voor de gelijke behandeling (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2003-2004, nr. 2154/2, p. 20).

De verzoekende partij beklemtoont dat zij zich, mede gelet op de timing van de uitbreiding van de overdrachtsmogelijkheid, niet van de indruk kan ontdoen dat de bestreden bepalingen specifiek op maat zijn gemaakt van de Erasmushogeschool te Brussel.

A.2.1. De Hogeschool Gent wenst, op grond van artikel 87, § 2, van de bijzondere wet op het Arbitragehof, tussen te komen in de procedure van het beroep tot vernietiging, ingesteld door de v.z.w. Inrichtende macht van de Vlaamse Katholieke Hogeschool voor Wetenschap en Kunst. De Hogeschool Gent is van oordeel dat zij belang heeft om tussen te komen in die procedure.

A.2.2. In haar memorie van tussenkomsst beperkt de tussenkomsende partij zich tot het betwisten van het belang van de verzoekende partij. Allereerst kan, volgens haar, de door de verzoekende partij beoogde overdracht van de opleiding stedenbouw van het C.V.O. Sint-Lukas te Brussel en de omvorming ervan niet meer worden bereikt aangezien de onderhandelingen niet tijdig, dit is uiterlijk op 1 april 2004, hebben geleid tot een protocol en die uiterste datum voor indiening van het omvormingsdossier ongewijzigd is gebleven. Bovendien blijkt uit het besluit van de Vlaamse Regering van 17 september 2004 dat het C.V.O. Sint-Lukas te Brussel wel een dergelijk akkoordprotocol heeft gesloten met de Erasmushogeschool te Brussel en kan dat besluit niet meer worden aangevochten door de verzoekende partij bij de Raad van State, zodat het definitief is geworden. Ten derde wordt de verzoekende partij bij datzelfde besluit van 17 september 2004 toegelaten om de opleiding stedenbouw van het C.V.O. Sint-Lucas te Gent om te vormen tot een master in de stedenbouw en de ruimtelijke planning en kan zij die opleiding niet alleen in Gent maar ook in Brussel organiseren. Ook om die reden heeft zij geen belang bij haar vernietigingsberoep. Tot slot kan niet worden ingezien waarom de in artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet bedoelde datum van inwerkingtreding, namelijk 1 januari 2003, een ongunstige weerslag zou hebben op de situatie van de verzoekende partij.

A.3.1. De Vlaamse Regering werpt in haar memorie argumenten op die identiek zijn met die van de tussenkomsende partij om het belang van de verzoekende partij bij het ingestelde beroep tot vernietiging te betwisten.

A.3.2. Wat het eerste middel betreft, meent de Vlaamse Regering dit zo te moeten begrijpen dat het enkel is gericht op de datum van retroactieve inwerkingtreding op 1 januari 2003. Volgens de Vlaamse Regering heeft de verzoekende partij geen belang bij dat middel; haar rechtspositie verandert immers niet naargelang artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet in werking trad op 1 januari 2003, dan wel op 1 januari 2004. Zonder de terugwerkende kracht van de overdrachts- en omvormingsprocedure is bovendien elke tijdige omvorming, ook ten aanzien van de verzoekende partij, onmogelijk. Aangezien de verzoekende partij zelf zegt dat de onderhandelingen met het C.V.O. Sint-Lukas te Brussel waren afgebroken, heeft de retroactiviteit van de bestreden bepaling aan de verzoekende partij niet de mogelijkheid ontnomen om haar ingediende omvormingsdossier zo nodig aan te passen in het licht van de retroactief gewijzigde wetgeving.

Ondergeschikt gedraagt de Vlaamse Regering zich naar de wijsheid van het Hof, mocht het Hof aanvaarden dat het de bedoeling van de decreetgever is geweest om artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet in werking te laten treden op 1 januari 2004 in plaats van op 1 januari 2003. De Vlaamse Regering meent dat dit de bedoeling is geweest van de amendementsindieners (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2003-2004, nr. 2154/2, pp. 17 en 20).

A.3.3. Aangaande het tweede middel, werpt de Vlaamse Regering op dat het grotendeels samenhangt met de inhoud van het begrip « studiegebied » in het structuurdecreet. Dat begrip heeft geen wijziging ondergaan ten opzichte van het hogescholendecreet van 13 juli 1994 en het is door een ruime inhoudelijke omschrijving mogelijk dat één welbepaalde opleiding behoort tot verscheidene studiegebieden. Gelet op de verwantschap van de opleiding met het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen » is het niet onredelijk de overdrachtsmogelijkheid tot dat studiegebied uit te breiden en de studiegebieden « architectuur » en « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen » en de hogescholen die die studiegebieden in hun onderwijsbevoegdheid hebben, gelijk te behandelen. De opleiding stedenbouw en aanverwante is immers meer dan de kunst en de leer van het ontwerpen en uitvoeren van gebouwen en kunstwerken. Zij kan in redelijkheid ook het accent leggen op, micromatig, de veiligheidsaspecten bij de bouw en macromatig, de stedenbouwkundige planning en de milieueffecten ervan. Die ruime benadering van stedenbouw wordt ook bevestigd in recente federale en Vlaamse wetgeving.

Bovendien is de tussenkomsst van de Hogeschool Gent afdoende bewijs dat het bestreden artikel niet specifiek op één bepaalde situatie is geënt.

Tot slot kan worden betwist of de verzoekende partij wel een belang heeft bij het middel, aangezien de bestreden bepaling niet meer doet dan de overdrachts- en omvormingsmogelijkheden uit te breiden, doch zonder te raken aan de voordien bestaande mogelijkheden.

A.4.1. De verzoekende partij is van oordeel dat zij wel degelijk belang heeft bij het ingediende beroep tot vernietiging. Zij meent dat de beoogde overdracht van de opleidingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » en de omvorming ervan niet meer kunnen worden bereikt, maar uitsluitend voor zover het huidige wetgevende kader ongewijzigd blijft. Een vernietiging van de bestreden decreetsbepalingen zal tot gevolg hebben dat ook de rechtsgrond voor de overdracht van de C.V.O.-opleiding Sint-Lukas te Brussel aan de Erasmushogeschool verdwijnt. Overeenkomstig de vaste rechtspraak van het Hof heeft een verzoekende partij die een uitvoeringsbesluit niet heeft aangevochten voor de Raad van State een belang om een beroep tot vernietiging voor het Hof in te dienen. Het feit dat de verzoekende partij geen beroep heeft ingesteld tegen het besluit van de Vlaamse Regering van 17 september 2004 ontnemt haar niet het rechtens vereiste belang bij het vernietigingsberoep.

Vervolgens bevestigt de verzoekende partij dat zij gerechtigd is om de opleiding « master in de stedenbouw en ruimtelijke planning », overgedragen en omgevormd vanuit de C.V.O.-opleiding stedenbouw van Sint-Lucas te Gent, niet alleen in Gent, maar ook in Brussel te organiseren. Dit neemt evenwel niet weg dat de verzoekende partij in dat geval de opleiding moet aanbieden op twee vestigingen met uitsluitend de mensen en de middelen die haar ter beschikking staan vanuit de C.V.O.-opleiding stedenbouw van Sint-Lucas te Gent. In tegenstelling tot wat het geval zou geweest zijn indien de C.V.O.-opleiding stedenbouw van Sint-Lukas te Brussel aan haar zou zijn overgedragen, kan zij daarbij geen beroep doen op het personeel, de ingeschreven studenten en de middelen verbonden aan die opleiding. Het aanvullingsdecreet voorziet immers erin dat het personeel en de ingeschreven studenten verbonden aan de overgenomen C.V.O.-opleiding eveneens overgenomen worden door de overnemende hogeschool.

Tot slot is het volgens de verzoekende partij evident dat de in artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet bedoelde datum een ongunstige weerslag heeft op de situatie van de verzoekende partij. Op de uiterste datum van indiening van de omvormingsdossiers, namelijk op 1 april 2004, was zij de enige die in aanmerking kon komen voor de overdracht van de C.V.O.-opleiding stedenbouw Sint-Lukas te Brussel. Zelfs indien de opleiding niet zou worden overgedragen aan haar, zou ze evenmin kunnen worden overgedragen aan een andere concurrerende hogeschool. Door de bestreden bepalingen werd het echter op retroactieve wijze mogelijk gemaakt dat ook andere hogescholen alsnog in aanmerking zouden komen voor de overdracht.

A.4.2. Allereerst merkt de verzoekende partij op dat het eerste middel veel verder gaat dan de zogenaamde onzorgvuldigheid van de decreetgever bij de redactie van de data van inwerkingtreding. Zij meent dat elke datum van inwerkingtreding van de bestreden bepaling vóór 1 april 2004 aan de terugwerkende kracht onevenredige gevolgen verbindt. Bovendien kan niet worden aanvaard dat de verzoekende partij geen belang zou hebben bij dat middel. Immers, uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat het niet is vereist dat de verzoekende partij tevens een belang heeft bij de aangevoerde middelen.

Vervolgens herhaalt de verzoekende partij dat haar rechtspositie fundamenteel wordt gewijzigd door de retroactieve inwerkingtreding van artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet. Niet alleen worden de overdrachtsmogelijkheden uitgebreid, maar tevens wordt haar de mogelijkheid ontnomen de door haar ingediende omvormingsdossiers aan te passen. De omstandigheid dat zonder terugwerkende kracht elke tijdige omvorming onmogelijk zou zijn geweest, is niet van die aard dat het middel van de verzoekende partij wordt weerlegd. De retroactieve inwerkingtreding van de desbetreffende bepalingen van het aanvullingsdecreet vormen niet het onderwerp van het onderhavige beroep; bovendien dateert het aanvullingsdecreet zelf van vóór 1 april 2004, zodat een retroactieve inwerkingtreding daar minder ingrijpend was.

A.4.3. In tegenstelling tot wat de Vlaamse Regering beweert, is het, volgens de verzoekende partij, kennelijk onredelijk dat opleidingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » kunnen worden aangeboden door hogescholen die niet over de bevoegdheid beschikken om inzake het studiegebied « architectuur » de graad van master te verlenen, doch enkel inzake het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen ». Allereerst dient te worden vastgesteld dat de opleiding stedenbouw onlosmakelijk is verbonden met het studiegebied « architectuur ». Stedenbouw heeft een natuurlijke synergie en interactie met het domein architectuur en het is bijgevolg niet redelijk verantwoord om de opleiding te laten organiseren door een hogeschool die niet bevoegd is om inzake architectuur een master te verlenen. De omstandigheid dat stedenbouw ruimer wordt benaderd in de recente federale en Vlaamse wetgeving doet hieraan geen afbreuk.

Het loutere feit dat de bestaande overdrachtsmogelijkheid behouden blijft, belet niet dat de verzoekende partij wel degelijk beschikt over het vereiste belang bij de aanvechting van een regeling die een overdrachtsmogelijkheid uitbreidt naar andere studiegebieden. Hierdoor verkleint de kans op een overdracht van de betrokken opleiding aan de verzoekende partij en stijgt het aantal hogescholen dat een concurrerende opleiding kan organiseren, en dit vanuit een geheel andere onderwijsbevoegdheid.

- B -

Over de bestreden bepalingen

B.1.1. De v.z.w. Inrichtende macht van de Vlaamse Katholieke Hogeschool voor Wetenschap en Kunst vordert de vernietiging van de artikelen 102 en 114, 1°, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 april 2004 « betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen » (hierna : « flexibiliseringsdecreet »).

Voormeld artikel 102 wijzigt artikel 8bis, § 1, van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs (ingevoegd bij decreet van 19 maart 2004), dat luidde :

« Een centrum voor volwassenenonderwijs dat tijdens het schooljaar 2003-2004 de afdeling monumenten- en landschapszorg, stedenbouw of stedenbouwkunde en ruimtelijke ordening inricht, draagt deze afdeling(en) op 1 september 2004 over aan een hogeschool die onderwijsbevoegdheid heeft voor wat betreft het studiegebied Architectuur ».

B.1.2. Artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet bepaalt :

« In artikel 8bis, § 1, tweede lid, van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs worden na de woorden ' Architectuur ' de woorden ' en/of Industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen ' toegevoegd ».

B.1.3. Van artikel 114, 1°, van het voormelde decreet wordt door de verzoekende partij enkel de vernietiging gevorderd voor zover het de inwerkingtreding van artikel 102 regelt. Artikel 114, 1°, bepaalt :

« De bepalingen van dit deel treden als volgt in werking :

1° artikel 96, 99, 100, 101, 102, 103, 105 en 106 treden in werking op 1 januari 2003; ».

Over het belang van de verzoekende partij

B.2.1. De Hogeschool Gent, als tussenkomende partij, en de Vlaamse Regering betwisten het belang van de verzoekende partij bij het ingediende beroep tot vernietiging. Volgens hen kan in geen geval de vernietiging van de bestreden bepalingen een voordeel opleveren voor de verzoekende partij, daar de uiterste datum voor indiening van het protocolakkoord en het omvormingsdossier tot integratie van een afdeling « stedenbouw » van een centrum voor volwassenenonderwijs in een hogeschool ongewijzigd is gebleven, namelijk 1 april 2004 (artikel III.6 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, hierna : « aanvullingsdecreet »), zodat de verzoekende partij in geen geval nog bij machte is om, in navolging van de artikelen III.6 en III.7 van het aanvullingsdecreet, een protocolakkoord te onderhandelen en te sluiten met een centrum voor volwassenenonderwijs (hierna : C.V.O.) en een omvormingsdossier mee te delen aan de Vlaamse Regering. Bovendien zien de tussenkomende partij en de Vlaamse Regering niet in waarom de in artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet bedoelde datum van inwerkingtreding een ongunstige weerslag zou hebben op de situatie van de verzoekende partij.

B.2.2. De verzoekende partij heeft een belang bij haar beroep in zoverre de kans bestaat dat de decreetgever na een vernietiging een voor haar gunstiger regeling zou uitwerken.

Met de Vlaamse Regering en de tussenkomende partij moet worden vastgesteld dat de verzoekende partij niet is opgekomen tegen het besluit van de Vlaamse Regering van 17 september 2004 betreffende de omvorming van sommige afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie naar de bachelor-masterstructuur van het hoger onderwijs in Vlaanderen, waarbij onder meer het C.V.O. Sint-Lukas te Brussel (opleiding stedenbouw) is geïntegreerd in de Erasmushogeschool.

Die vaststelling ontnemt evenwel niet het belang van de verzoekende partij aangezien met toepassing van artikel 18 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, in geval van vernietiging van de bestreden bepalingen, de verzoekende partij de in artikel 18 voorgeschreven rechtsmiddelen kan aanwenden.

De exceptie wordt verworpen.

Over het gelijkheidsbeginsel en de schending van de algemene rechtsbeginselen van de rechtszekerheid en de niet-retroactiviteit van de wetten

B.3. Als eerste middel voert de verzoekende partij aan dat artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het algemeen rechtsbeginsel van de rechtszekerheid en het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de wetten, schendt, doordat artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet retroactief in werking treedt op 1 januari 2003. Artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet strekt ertoe, nadat de termijn voor het indienen van de omvormingsdossiers is verstreken (1 april 2004), de mogelijkheid om dergelijke dossiers in te dienen op retroactieve wijze uit te breiden tot hogescholen die een onderwijsbevoegdheid hebben voor wat betreft het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen », terwijl voorheen enkel de hogescholen die een onderwijsbevoegdheid hadden voor wat betreft het studiegebied « architectuur » de mogelijkheid hadden de C.V.O.-afdeling stedenbouw over te nemen. Bovendien wordt aan de verzoekende partij de mogelijkheid ontnomen om de door haar ingediende omvormingsdossiers voor zover als nodig aan te passen in het licht van de retroactief gewijzigde wetgeving.

B.4. De vaststelling door de Vlaamse Regering dat artikel 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet verkeerdelijk de inwerkingtreding van artikel 102 van het voormelde decreet vaststelt op 1 januari 2003 in plaats van op 1 januari 2004 heeft geen weerslag op de rechtspositie van de verzoekende partij, noch op het door haar aangevoerde middel. Uiterlijk op 1 april 2004 - datum waarop de C.V.O.-opleiding Sint-Lukas te Brussel enkel kon worden overgenomen door de verzoekende partij (artikel 8bis van het decreet van 2 maart 1999, vóór de wijziging ervan bij artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet) - diende, ingevolge

artikel 125*bis*.2 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (hierna : structuurdecreet), een protocolakkoord te worden bezorgd aan de Vlaamse Regering, zodat de terugwerkende kracht van het gewijzigde artikel 8*bis* het middel van de verzoekende partij ondersteunt nu het gewijzigde artikel in werking treedt vóór 1 april 2004.

Derhalve staat de juiste datum van inwerkingtreding los van het onderwerp van het beroep voorgelegd aan het Hof, namelijk, te dezen, de verenigbaarheid met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, in samenhang gelezen met het algemeen rechtsbeginsel van de rechtszekerheid en het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de wetten, van de met terugwerkende kracht ingevoerde uitbreiding van de overdrachtsmogelijkheid van de C.V.O.-opleidingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » of « stedenbouwkunde en ruimtelijke ordening » aan hogescholen die een onderwijsbevoegdheid bezitten in het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen ».

B.5.1. De niet-retroactiviteit van wetten, vastgesteld in artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek, is een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien, op het tijdstip dat die handeling wordt verricht.

De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.

B.5.2. De mogelijkheid tot incorporatie van C.V.O.-opleidingen past in het kader van een geheel van maatregelen tot herstructurering van het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Nu de onderhandelingen met het oog op een protocol voor incorporatie tussen het C.V.O. Sint-Lukas (Brussel) en de verzoekende partij als enige op dat ogenblik in de Brusselse regio in aanmerking komende hogeschool met architectuuropleiding, niet tot een goed einde konden worden gebracht, was het niet onverantwoord dat de decreetgever een oplossing heeft gezocht om alsnog een incorporatie te verwezenlijken door ook hogescholen met de opleiding in het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen » in aanmerking te nemen.

De terugwerkende kracht van die maatregel heeft weliswaar de verwachting van de verzoekende partij doorkruist. Die verwachting bestond echter enkel nog erin de C.V.O.-opleiding Sint-Lukas te Brussel te zien teloorgaan. Voor de continuïteit van de aan de gang zijnde opleidingen was het te dezen verantwoord dat de decreetgever ervoor heeft geopteerd de incorporatie in een andere hogeschool retroactief mogelijk te maken, zonder de verzoekende partij opnieuw, in concurrentie met andere hogescholen, de mogelijkheid tot het afsluiten van een protocol te bieden en zonder nog meer ingrijpend af te wijken van de doelstelling om de overdrachten van de C.V.O.-opleidingen per 1 september 2004 af te ronden.

B.5.3. Het eerste middel kan niet worden aangenomen.

Over het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie

B.6. Als tweede middel werpt de verzoekende partij op dat de artikelen 102 en 114, 1°, van het flexibiliseringsdecreet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden, doordat door de retroactieve uitbreiding van de overdrachtsmogelijkheid categorieën van hogescholen die zich in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

B.7.1. De Vlaamse decreetgever had, met de inwerkingtreding van het aanvullingsdecreet, de bedoeling bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie te integreren in de hogescholen. Wat de afdelingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » betreft, werd vastgesteld dat daarvoor geen vergelijkbare voortgezette opleidingen aan de hogescholen aanwezig waren, zodat niet kon worden geopteerd voor een vrijwillige integratie in het hogescholenonderwijs. Bovendien werd vastgesteld dat de diploma's « over het algemeen toeleiding [lees : toegang] geven tot de functie van ambtenaar van ruimtelijke ordening of kunnen leiden tot de opname in het register van ruimtelijke planners. In de regelgeving ter zake worden voor het overige in hoofdzaak universitaire diploma's aanvaard (M.B.'s van 13 juli 2000). Deze vaststelling noopt ertoe de afdelingen integraal in het hoger onderwijs in te bedden, om een eenduidige toeleiding [lees : toegang] tot bedoelde functies

mogelijk te maken » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2003-2004, nr. 1960/1, p. 52). Om die reden werd de overdracht van de afdelingen dan ook ingeschreven als financierings- of subsidiëringsvoorwaarde (*ibid.*).

Volgens de Vlaamse decreetgever lag het in de rede dat de overdracht gebeurde naar een hogeschool die een corresponderende onderwijsbevoegdheid bezat. Om die reden dienden de afdelingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » te worden overgedragen naar hogescholen die het aanverwante studiegebied « architectuur » binnen hun onderwijsbevoegdheid hadden (*ibid.*).

Het bestreden artikel 102 van het flexibiliseringsdecreet heeft evenwel de overdrachtsmogelijkheid uitgebreid tot hogescholen die het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen » binnen hun onderwijsbevoegdheid hebben. De decreetgever meende dat « ook binnen het studiegebied ‘ Industriële wetenschappen en technologie ’ [...] evenwel aanverwante hogeschoolopleidingen [worden] georganiseerd, waardoor het uitbreiden van de overdrachtsmogelijkheid logisch is » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2003-2004, nr. 2154/2, p. 20, en nr. 2154/3, p. 39).

B.7.2.1. Ten aanzien van de overdracht van de afdelingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » aan de hogescholen die het studiegebied « architectuur » binnen hun onderwijsbevoegdheid hebben en aan hogescholen die het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen » binnen hun onderwijsbevoegdheid hebben, bestaat tussen beide categorieën van hogescholen niet een zodanig verschil dat hieruit voor de decreetgever het verbod zou voortvloeien om die overdracht naar de tweede categorie van hogescholen mogelijk te maken.

B.7.2.2. In tegenstelling tot de bewering van de verzoekende partij, toont niets aan dat de hogescholen die het studiegebied « industriële wetenschappen en technologie, en nautische wetenschappen » binnen hun onderwijsbevoegdheid hebben, niet bij machte zouden zijn een volwaardige « bachelor na bachelor »-, « master na bachelor »- of « master na master »-opleiding in de « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » of « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » uit te bouwen en dienaangaande de

noodzakelijke diploma's uit te reiken. De decreetgever verplicht de overnemende hogeschool immers werkgelegenheid te verschaffen aan de leden van het onderwijzend personeel van de overgenomen afdelingen die aan bepaalde voorwaarden voldoen. De bedoelde personeelsleden worden op een bepaald ogenblik overgeheveld naar de hogeschool en worden ingeschakeld in het personeelsbeleid en de personeelsformatie van de overnemende hogeschool (artikel III.5, van het aanvullingsdecreet). De hogescholen kunnen de expertise van de overgenomen personeelsleden inzetten in de opleidingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening ». De overgenomen en omgevormde C.V.O.-afdelingen blijven tevens onderworpen aan het systeem van accreditering, zoals daarin is voorzien voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs, zij het dat zij het voordeel kunnen genieten van de overgangsmaatregelen zoals vastgesteld in artikel 124, § 9, van het structuurdecreet.

B.7.2.3. Bovendien dient, in navolging van de Vlaamse Regering, te worden vastgesteld dat in de huidige stand van de regelgeving op het vlak van de ruimtelijke ordening en van de milieuwetgeving de opleidingen « monumenten- en landschapszorg », « stedenbouw » en « stedenbouwkundige en ruimtelijke ordening » meer zijn dan de kunst en de leer van het ontwerpen en uitvoeren van gebouwen en kunstwerken. Voormelde opleidingen vermogen in alle redelijkheid ook het accent te leggen op de veiligheidsaspecten van het bouwwerk, dan wel op de stedenbouwkundige planning en de milieueffecten ervan.

De verscheidenheid van de bedoelde materies en van de beroepsbeoefenaars verantwoordt het mede in aanmerking nemen van de masters in de industriële wetenschappen.

B.7.3. Het tweede middel kan niet worden aangenomen.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 8 maart 2006.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts